

هه‌ره‌شه‌کانی ئەمەریکا لە عێراق و تەصریحانەکانی ئۆپۆزیسیۆنی بۆرژوازی عێراقی و ئەگەری رووداوەکان و ئەرکەکانی ئێمە!

تاھیر حەسەن

سەرەتایەك:

ئێوە ناگادارن، هەركەسیك ئەم پۆزگارە چاویك لەكەمپینی راگەیانندی میدیاکانی جیھان بکات، كەسەبارەت بەنەخشەیی ئەمەریكا بۆلیدانی سەربازی لەعێراق و پرووختانی پزیمی بەعس بەرپیان خستوو، وایدیتەپینش چاوەكەهەلگەرساندنی جەنگی گەورە لەئان و ساداتیە، ئیستەنا سەعاتیكی تر، چەندپۆزگیكی تر جەنگ دەكەوێتە پێ. لەزمانی لێپرسراوانی دەستەیی فەرمانرەوای ئەمەریكاو دەلێن، نەخشەیی ئەمجارەمان وەك ساڵی ۱۹۹۰ نیە، ئەمجارە بەسەدان هەزار سەربازەوێ عێراق داگیردەكەین و كۆتایی بەدەسەلاتداریتی پزیمی بەعس دەهینین و حكومەتیكی دیموكراتی دادەمەزرێنین!. بەهەر حال ئەوێندە ئەم پرووختە نزیك باس دەكەن ئینسان دەكەوێتە فەكری ئەوێندە بۆ ئەنگە نەتوانم شتی مالهەكەم كۆبەكەمەوێ و مندالەكانم بەلایەكدا بەرم!.

بەپروای من ئەم راگەیانندانە ناتوانن نیشانەیی جەنگیكی ئاوا گەورە بێت كەوێ دەلێن، داگیرکردنی عێراق تیایدا نامانچ بێت!. ئەم راگەیانندانە لەپوانگەیی ئەمەریكاو، تەبلیغاتی جەنگین، زەخیرەخستنی جەخانەیی ئیسلامین، مووشەكبارانی ئیسلامی بەبۆ جەنگیكی كە دەزانن هیشتا وەختی زۆر ماوێ بۆ بەكردەوێ دەست پێ كردنی، ئەمە هەولێدە بۆ نامادەكردنی زەنیەتی پزیمەتی گشتی جیھانی و وورد بوونەوێ بەقەبارە و ناستی ئەو كاردانەوێ جیھانیەییكە لەكاتی پرووختی جەنگدا لەخۆی نیشان دەدات و قەشت لەنیوێزەكانی وولاتانی ئەنجومەنی ناسایشدا دروست دەكات. خودی ئەوێ كەوێزیری بەرگری ئەمەریكا و پزیمەتیكاری جۆرج بوش و جیگەرەكەیی، سەربازی دووبارەكردنەوێ هەپەشەكانی بوش، بەلام دەلێن هیشتا بریاریكەت و شیوێ جەنگمان نەداوێ هیشتا خەریكی پزیمەتیكە لەگەڵ دۆستەكانمان، نیشانەیی ئەوێ بەهیشتا لەسەر بەپزیمەتی سینیاریوێكە لەم جەنگدا، ساغ نین و بۆیان پۆش نیە. تەنیا شتیكی كەبەبێ دووئێ پزیمی لەسەر دەدەگرن، ئەوێ بەدەبێ پزیمی بەعس و صدام حسین لەسەر كارلایچیت، صدام و پزیمەكەشی ئەمەیان بەجەدی وەرگرتووێ و لەپزیمەتی مەسەلەكەش جەدیە.

نامانجی ئەمەریكەلەم جەنگدا!

نامانجی ئەمەریكەلەم جەنگدا هەمان نامانجیكە كە لەجەنگی كەنداوی ساڵی ۱۹۹۰ دا بەشویینیە وەبوو. واتە داسەپاندنی ئەسكەرتایەت و میلیتاریزمی جیھانی و ملهوپری و پۆلیسی خودی بەسەر دنیای یەك قووتی دوا كۆتایی هاتنی جەنگی سارددا. هەروەك چۆن ئەمەریكا لەجەنگی كەنداو دا بۆ پزیمەتیكاری كۆتیت، یان بۆ ئیخترام گێرانەوێ بریارەكانی نەتەوێ كەگرتووێكان كە دەیان ووت صدام حسین لەزیر پزیمی ناو، لەشكرکیشی سەربازی نەهینایە ناوچەیی كەنداو، هەرنائو هاش هەپەشەیی جەنگ و نامانجی ئەمەریكا لەم جەنگدا بەئەندازەیی سەردەرزییەك پەپوێندی بەمافی مرۆڤ، و دیموكراسی و جەخانەیی چەكی كۆكۆژی پزیمی بەعسەوێ نیە و ئەمانە بەتووندی درۆی میژوویی مافیا ئیسلامی بەكەنێ و CNN و BBC و SKYNEWS ن!. لێكەنەوێكی زۆری ناو، دەستەییكی فەرمانرەوێ ئەمەریكا كە زیاتر لە ۱۲ ساڵە بەچەكی كۆكۆژی ئابلقەیی ئابووری خەلكی عێراق و كۆمەلگەكانی نابووت بەكەن و تانیستا زیاتر لە ۱، ۵ ملیون ئینسانیان بەم چەكە لەناوێردبێ، كێ باوێر دەكات ئیستا بەرگی فریادپەسی پزیمەتیكاری خەلكی عێراق لەدەستی دیکتاتۆریەتی پزیمی بەعس لەبەریكەن و چەكی كۆكۆژی لە دەستی ئەم پزیمە دابمان!؟ ئەمەریكا خودی خاوەنی گەورەترین جەخانەیی چەكی بەكۆمەل كۆژ، تەنیا پزیمەتیكە لەدنیادا كە چەكی ئەتۆمی لەدژی نەیارانی خودی بەكارهیناوە و سەدان هەزار ئینسانی لەچاوتروكاندنیكدا كۆتیت و خۆلەمییش و زەویەكەشی نابووت كۆتیت. چەند پۆز پزیمەتی ئیستا پزیمەتیكاری وەزیری بەرگری ئەمەریكا رایگەیاند كە ئەگەر حكومەتیكی دێخواری ئیسلامی لەعێراقدا بێتەسەر كار، یان تەنانەت خودی ئەم ئۆپۆزیسیۆنەیی كەبە ئیجازی ئیسلامی دەجولێن بێتە سەركار، پزیمەتیكاری لەچەكە كۆكۆژیكان دەكات و ناتوانیت هەموویان تێك بشكێنن!. من نازانم مەبەستی ئەم كەسە كە ئەم قەسەیی كۆتیت و دەپزیمەتیكاری بەلێ چی؟، بەلام راست دەكات. وولاتیكی پزیمەتی وەك عێراق چۆن دەكرێ لەبەرامبەریدا جەمهوری ئیسلامی ئێران و توركیا كە تاسەر دانیان بەجۆرەها چەك چەكدارن، هەبیت و داوایشی ئی بکەیت دەسەلاتی سەرمایە لەو ناوچەیدا پزیمەتیكاری و توانای بەرگری لەخۆكردنیشی لەبەرامبەر نەیارانیدا لەناوچەكە ئی وەرگرتتەوێ. ئەمە وەك ئەوێ وایە دەسەلاتەكەیی پزیمەتیكاری موشەپەرف لەچەكی ئەتۆمی لەبەرامبەر هیندستانی ئەتۆمیدا، دابمان، ئەمە ناکرێ، ئەمە یەعنی پرووختانی خودی ئەم پزیمەتیكە! بۆیە ئەمەریكا كیشەكەیی لەگەڵ پزیمی بەعسدا نەچەكی كۆكۆژی، نە مەسەلەیی دیموكراسی و مافی مرۆڤ. تالییان و خومەینی و ماركۆس و شای ئێران و دەسەلاتە پزیمەتیكەیی وولاتانی ئەمەریكا لاتین بەپشتیوانی راستە و خودی ئەمەریكا هاتنە سەر كار!. ئەمەریكا تەنانەت كیشەكەیی لەگەڵ خودی صدام

حسین و پرژیمه که شیدا نیه، صدام حسین په ننگه کان که نیستا دۆستی نزیکه کۆشکی سپین له دنیا دا کهم نین! به لām له ۱۲ سالی رابردودا، وه له ناکامی به پرژیه بردنی سیاسه تیکی دیاریکراوی ئەمریکا داو له هه لومه رنجیکی سیاسی دیاریکراوی جیهانیدا، که عیراق بوو به ناوهندی به پرژیه بردنی، صدام حسین و پرژیمه که ی له پیناوی مانه وهی دهسه لاتاره تیاندا له عیراقدا، بوون به سه مبولی به ره ره کانی له گه ل ئەمریکا دا، ئەمریکا له راستیدا تووش بووه به دهسه ت رژی می به عسه وه. بۆیه دهیه وی ئەم رهمزه تیک بشکینی وه سه ره ئەم کاره ی جدی یه.

پیداویسته کانی ئەم نه خشه یه ی ئەمریکا ناماده یه؟

چوارچیه ی ئیعلامی و نایدیۆلۆژی جهنگی که ندا بوئوه و نامانجه ی که له سه ره وه باس کرد، هاتوهاراوی دیموکراسی و مافی مرۆقه، بوله دنیا دا. له دوا ی ۱۱ سپته مبه ره وه چوارچیه ی ئیعلامی و نایدیۆلۆژی هه مان ئەم جهنگه و بۆ هه مان ئەو نامانجه، ئەمریکا ناوی شه ر له دژی تیرۆری له سه ره داناوه. پروداوی ۱۱ سپته مبه ره به هانه یه کی به هیزی دایه دهستی ئەمریکا که کیرقی پرو له خواری جیگا و ریگای سیاسی له دنیا دا به خیرایی به ره و سه ره بریته وه. ئەوه بوو جهنگی له دژی دهسه لاتی تالیبان دهسه ت پیکردوله ماوه یه کی که مدا، پروخاندی. به لām هه ره نکات جو رچ بووش رایگه یاندا ئەم شه ره دریزه ی هه یه وه پروخاندی دهسه لاتی تالیبان ناوه ستیته وه!

نیستا ئەمریکا دهیه وی پیش نه وه ی کاریگه ری یه کانی پروداوی ۱۱ سپته مبه ره له سه ره ناوه ندی نیوده وه له تی، له سه ره سه ت و شعوری خه لکی ئەمریکا و نه وروپا کهم رهنگ بیته وه، که یسی عیراق که خالی لاوازی سیاسه ته کانی ته ی له رۆژه لاتی ناوه راستدا و زیاتر له ۱۲ سا له به هه لواسراوی ماوه ته وه، به لایه کدا بخت. به لām نه عیراق ئەفغانستانه و نه رژی می به عسیش تالیبانه. ئەوروپا و چین و پروسیا و ژاپۆن و ته نانه ت وولاتانی ناوچه کهش ئەبعادی مه ترسیداری سیاسی و سه ربارزی و نابووری مه سه له ی یه کلارده نه وه ی که یسی عیراقیان، ئەگه ره به دلخواری ئەمریکا بچیته پیشه وه، به ته واوی درک کردوه. بۆیه به تووندی نا ره حه تن. دهسه

پروخاندی

لاتی تالیبان کافی نیه بۆ داسه پاندنی زله یزی و میلیتاریزمی ئەمریکا به سه ره دنیا دا، پروخاندی تالیبانی دروستکراوی دهستی خودی ئەمریکا پیاونه یه کی لاوازه بونیشاندانی توانایی ئەمریکا، که وولاتانی زله یزی وه پروسیا و چین و ژاپۆن و نه وروپا ناچار بکات، که سه رکردایه تی ئەمریکا له جیهانی سه رمایه داری ئەم سه رده مه دا به سه لمینن. پروخاندی دهسه لاتیکی له حاشیه که وتوو، بئ ناسنامه ی نیو دهوله تی، بئ ئیعتیباری کۆمه لایه تی و سیاسی وه کو تالیبان ئەلقه یه کی لاوازه بۆ ناچار کردنی نه یارانی ئەمریکا که زله یزی و میلیتاریزمی ئەو قبول بکهن. به لām عیراق ئەلقه یه کی به هیزی جهنگی قودرته بۆ ئەمریکا، هه ربۆیه ئەمریکا به قوئناغی دووه می جهنگی له دژی ئیهاب دیاری کردوه و نه یارانی به تووندی نیگه ران کردوه. بۆیه پیشتر و تم ئەمریکا له سه ره ئەم نه خشه یه ی جدی یه. به لām ئەم نه خشه یه که ندو کۆسپی جدی له پیشه. عیراق وولاتیکی جیهان عه ره بی وشه رق ئەوه سه تی پر سه ره وتی نه وتی یه، دهسه لات تیایدا به ره سه میه ت ناسراوی نیو دهوله تی یه، سوپای هه یه بۆ پاریزگاری له خو کردن. وولاتانی ئەوروپا و پروسیا و چین له به ره ئەو هۆیه ی له سه ره وه باس کرد، به هیژی ئەمریکا بۆ سه ره عیراق نا رازین.

فاکته ریکی گرنگ ئەوه یه، قه تللی عامی خه لکی فه له ستین به دهسه تی حکومه تی هارودرنده ی ئیسرا ئیل له فراوانترین ئاستیدا هه روا دریزه ی هه یه، ناسیونالیزمی عه ره بی دژی ئەمریکایی و عه رب که له سه ره لایه نگری بئ ئەملاولای ئەمریکا له حکومه تی ئیسرا ئیل ده له وه ری و کاریگه ری جدی له سه ره رای گشتی وولاتانی عه رب هه یه و فشاری تووندیان بۆ حوکامی عه رب هینا وه که نا رازی بن. ئاسان نیه حکومه تی شارۆن به پشتیوانی راسته وخوی ئەمریکا جه نینه کان رۆژانه به پیش چاوی دنیا وه له فه له ستیندا بخولقی نی و له م لاشه وه ئەمریکا هیزی نیو دهوله تی وولاتانی عه ره بی بۆ لیدان، یان داگیر کردنی عیراق کۆبکاته وه! ده بی مه سه له ی فه له ستین لانی کهم بریک ئارام بکاته وه. ئەمه جگه له زه عفیکی میژووی که ئەمریکا به دریزایی ۱۲ سالی رابردوو بوویه تی، ئەویش نه بوونی ئەلته رناتیقی جینشینی رژی می به عسه، ئەگه ره ئەمه ی ببوا یه، هه ر کاتی جهنگی که ندا و مه سه له ی عیراقی یه کلارده کردوه.

به هه رحال تانیستا جگه له دهوله تی قه تر، ته نیا جه لال تاله بانی رایگه یاندا وه که ناماده یه ناوچه کانی ژیر دهسه لاتی خوی بۆ لیدان له عیراق بخته ئیختیاری ئەمریکا وه!!، هه رچه نده دواتر له به رامبه ره ره شه ی تورکیادا به لینه که ی خسته ملی خه لکی کوردستان!

به هه ر حال ئەوه ی که ئەمریکا باسی نه خشه که ی ده کات و قه راره به ده یان هه زار سه ربارزه وه عیراق داگیر بکات و پرژی می به عس پر وخینی!، ئەمه جیبه جئ کردنی سوپایه کی گه وره یه، زه وی ده وی، زه خیره ی ده وی، خو راکی ده وی، به نزی ن و نه وت و گازی ده وی. پاشان له کو ی وه، له چ سنو ری که وه ئەم هه موو سه ربارزه ده چنه ناوه وه؟! ئەوه ی که جه لال تاله بانی و ده سه لات داران له کوردستان

دهیڵن، قسهیهکی پووچوبی ناوهڕۆک و نامه سنۆلانهیه. جاری کهی ئەمریکا لهسەر ئەوه وهستاوه بزانی ئیوه پازی دهبن کوردستان بهکار بهینیان نا؟، کهی پرسی بهنیوه کردووه؟. هه موو کهس دهزانی که ئەمریکا ئیوهی به دیار کوردستانیکی سهر گهردانهوه داناو، ههرکاتیک زانی سهری حهره سیه که تان تهواو بووه، دهلی لاجن.

بۆیه من پیم وایه هیشتا پیدایهستییهکانی ئەو جهنگه ناماده نیه، ئەم راگه یاندانه بهر له ههر شتیکی بانگه وازی سوپای عیراق و جهنراههکانی ئیستای سوپای عیراقه که دهیهوئ پیمان بلێ من لهسهر لابرندی پزیمی به عس سوورم ئیوه کاریک بکن!

دهسهلاتی پزیمی به عس له باری میژوویییهوه به سهر چووه!

سهر به خۆ له وهی ئەمریکا چی دهوێت و ئامانجی لهم نهخشهیهدا که باسم کرد چییهو نایا پزیمی به عس دهروخینیان نا. من پیم وایه پزیمی به عس له باری میژوویییهوه عومری به سهر چووهو دهبی پروا. ئەگهر سهرنج بدن ئەمه ئەلقهیهکی گرنکه له راگه یاندانی ئەمریکادا بۆ شهرعیهتدان به جهنگیک که دهیهوئ له دژی پزیمی به عس به پزیمخات. ئەم پزیمه به دریزایی ته مهنی نهیتوانیوه سهر خانیکی سیاسی گونجاو بیته بۆ ئابووری سهرمایه داری. لهو کاته وهی دهسهلاتی سهرمایه داری له عیراقدا گرتووه ته دست له قهیراندا دهژی و ئەم قهیرانانهی به شەر پوهانهی سبهینی کردووه، زیاتر له ۲۵ ساله له عیراقدا حالتهی ناسایی ههیه وشه پ به پوه دهچیت. له ههفتاگاندا شه پ له گهل کوردهکان، به دریزایی ههشتاکان شه پ له گهل جمهوری ئیسلامی، دواي ئەو جهنگی کهنداو تانیستا! خه لکی عیراق به دریزایی ته مهنیان سهر یازنو ناتوانن زبانی ناسایی له وولاتیکی سهرمایه داری ئەم سهردهمه دا به سهر بهرن. ئەگهر ته مهنی ناوها پزیمیک له سهردهمی کیشمه کیشی دنیای دوو قوتبیدا دهکار جیگای هه بیته، ئەم پزیم ئیتر ناکریت، ناوها پزیمیک لهم سهردهمی گه شه ی بۆ ئەوپه پری ته کنولوزیاو ئەنته رنیته و نه نفورماتیکه دا ناکرێ، نه که له بهر ئەوهی به قازانجی خه لک نیهو دیکتاتوره، دهسهلاتی سهرمایه له ئەمریکاش به قازانجی خه لک نیهو دهبی بروخی، به لکو له بهر ئەوهی وه که سیستیمیکی سهرمایه داری توانای خۆ به ره مه یان وهی به وینه ی نيزامیکی سیاسی نیهو ناتوانن به پپوه رابوه ستی! ناکرێ دهسهلاتیک بۆ سپاردنی عومری خۆی به سبهینی پپوستی به هه لگه رساندنێ شه ریک بیته! ئیوه ببینن له عیراقداو لهم سهردهمه دا، سه ته لایته قه دهغه یه، ئەنته رنیته قه دهغه یه، بچوکتین راده رپین قه دهغه یه، سیکس قه دهغه یه، شادی قه دهغه یه، پزیمان ده رکن قه دهغه یه، وه رزش سهر سفکردنی عوده ی به دوا وه یه، سهری ژنان ده په رینێ، لاوان پیرنو هه میشه له گهل باوک و دایکیان یان له سهر بازین یان هیزی ئیحتیاتی سوپان! خه لکی ده زانن دنیا چ خه به ره. ئەمه ناتوانن پزیمیکی مه تلوی سهرمایه داری له وولاتیکی شه رق ئەوه ستیدا بیته، که یه که له سهر سیی مه خزوونی نه وتی دنیای تیدا یه، عیراق بۆ چه پ و راست شیلی و ئیکوادۆرو ته نانه ته ئەرجه نتین نیه.

سهر ئەنجام ئەم شه قاهه ییهی صدام حسین ناتوانن نيزامیکی سهرمایه داری به م قودرته ئابوورییه گه وره یه وه له م سهردهمی گلۆبالیزمی ئابووری سهرمایه داریه دا رابگریته. ههر سیستیمیکی ئابووری سهرمایه داری له عیراقدا، بۆ ئەوهی به شیک بیته له ئابووری سهرمایه داری جیهانی له رۆژه لاتی ناوه راستداو کاری هه رزان و کریکاری بۆ دهنگ له عیراقدا به رپوه به رپوه به گه رخشتنی سهرمایه له شوینه دووره کانه وه بۆ لای خۆی کیش بکات، دهبی بتوانن ئەمنیه تی سهرمایه ی خۆی و خارجی دا بین بکات، واته دهبی بتوانن به پپوه رابوه ستی و خۆی به ره مه به یینیته وه به وینه ی نيزامیکی سهرمایه داری. پزیمی به عس له م توانیه به هره مه ند نیه. منصور حکمت ۱۱ سال پیش ئیستا له جهنگی کهنداودا وتی ئارایشی ئەم ناوچه یه ده گۆرێ، ئیوه ببینن مه سه له ی ژنان له نیو شینکه کانی نیوه دورگه ی عه ره بدا مه تره ح ده بی و شه په که ی ده گاته په ره مانی ئەو وولاته، نا ره زایه تی له سعودیه دا به رز ده بیته وه، ئەم به ناو وولاتانه ده بی شیوازیکی تری ده سه لاتاره تی سهرمایه داری بگرنه خویان.

جیگاورپگای ئۆپۆزیسیونی بۆرژوازی عیراقی له نه خشه ی ئەمریکادا.

من پشتر ووتم که ئەمریکا یه کیک له کیشه کانی له عیراقدا نه بوونی ئەلته رناتیقی جینشینی پزیمی به عسه که بتوانن قازانج و به رژه وه ندی به سیاسی و ئابوورییه کانی ئەمریکا له عیراق و ناوچه که دا بیاریزیته. ئەمه خودبه خود ده کاته ئەوهی که ئەم ئۆپۆزیسیونه ی ئیستا هه یه، سهر به خۆ له وهی خویان له سهر خویان چی ده لێن، هه یج جیگاورپگایه کی به رجه ستیه ان له سیاسه ت و نه خشه ی ئەمریکادا نیه. ئەم ئۆپۆزیسیونه له که مترین ئینسجام به هره مه ند نیه، هه یج کاره وبی ئیعتبارن له لای خه لکی عیراق و نه کاریکیان به قازانجی خه لک بووه بۆ کردن و نه قسه یه کیشیان بووه بۆ ووتن. هه رچی ئیسلامی سیاسییه له ته واوی ناوچه که دا کیرفیان روو له خواره و به روو خاندنی نزیکي جمهوری ئیسلامی، ئاخیرین بزمار له تابووتیان ده درێ، هه رچی ناسیونالیزمی عه ره بیسه، ئەمسالی ئەحمه د چه له بی و سامه رائی بی شه خصیه ت ترینه ان، ئەوه نده ی به ناسیونالیزمی کوردیش ده گه رپه ته وه، جیگاورپگایه کیان له سیاسه تی سهراسه ریدا نیه و زور تر چا وه پری ئەمریکان کاریک بکات و شتیکی بۆ ئەمان قایل بیته.

ئەم تىكەلاو لەئەحزابى شىعەوشىوعى و ناسيوناليزمى كوردووعەرب ناتوانيت جيگايەكى چارەنوس سازى لەنەخشەى ئەمريكادا بيبت، يەكيتى وپارتى لەسەر پارەى ئاوى كارەباريک ناکەون، چ جاي بکريئە دەسەلاتدار لەوولاتيکى ئەزمە گرتوى سياسى وئابوورى و کۆمەلايەتى و حکومەتى وەك عيراقدا. بەبرواى من گرنگى دانیک کەئىستا بەم ئۆپۆرسيۆنە لەلايەن ئەمريکاوە لەناستى جۇراوجۇردا دەدریت، بەهيج شىوہيەك تەعبير نيە لەجيگاوپريگاي ئەمانە لەنەخشەو سياسەتى ئەمريکادا، ئەوانە کارتى فشارن لەم کەمپينى ئىعلاميەدا بەکار دەهيئرين. تەحالفى شىمالى ئەفغانستان لەتوانايى وئيمکاناتى کۆمەلايەتى و سەربازى زۆر زياتر لەم ئۆپۆرسيۆنەى عيراق بەرەمەند بوون، ئەصلەن ھەتا ئەمريکالاي کردەوہ ئەوان کابوولى پايتەختيان گرت، بەلام ھەر يەكەمىن رۆژ ناسکرابو کەئەمانە جيگاوپريگايەكى بەرجەستەيان لەدەسەلاتدارەتى ئەفغانستانى دواى تاليباندا نابيت. ئىستامەعلوم نيە جەنەرال دۆستم و پەربانى و حکمەتیار چ کارەن وکەوتوونەتە کوپوہ! تەنيا کاریک کەدەسپيردريت بەم ئۆپۆرسيۆنە ئەوہيە کەلەکاتى ليدانى عيراقدا و شلەبوونەوہى دەسەلاتى سەرکوتگەرەنەى پزيم بەسەر سەرى خەلکەوہ زو و بتوانن جەلوى وەزەکە بگرن و نەهيئەن تەقینەوہى جەماوہرى رپوودات کەدواتر گرتنەوہى سەخت بيت. کۆبوونەوہکانى ئەفسەرانى دژى پزيم لەلندن کە دەيانووت، ئەرکى ئيمەو سويائەوہيە دەسەلاتى پزيمى بەعس بروخينين و کوتوتولى وەزە بکەين و سەررومانى خەلکى پياريزين، ھەر ئەمە ماناکەيەتى. بەراستى تەنيا تەماشاکردنى سەرکەللەو کارو کردەوہى ئەوانە بکريت کەئەمريکا پەيوەندى پيوەکردوون بۆ ئەو نەخشەيە، سەربەخۆ لەوہى کاربەدەست دەبن لەئایندەى سياسى عيراقدا يان نا، کافيە بۆ ھەر ئينسانىکى ئازادىخواز کەقەزاوت لەسەر ناوەرۆکى دژى ئينسانى نەخشەى ئەمريکا و ئایندەيەكى تەلخ کەدەيەوى بيکات بە چارەنوسى خەلکى عيراق، بکات.

کوردستانى عيراق لەنيو ئەم نەخشەيەدا چى بەسەر دى؟

ھىچ کەسک ناتوانيت لەئىستاوہ بلى ئايندەى کوردستان بەم شىوہيەى لىديت. پيشبينى چارەنوسىکى باشتەر بۇئايندەى سياسى ژيانى خەلکى عيراق و کوردستان، لەنيو رادەى ھاتنەمەيدانى خەلکى عيراق و کوردستان لەدەورى ناسوى ئينسانى و شۆرشگيرەنەى سەربەخۆى خويان و جيگاوپرييان لەنيو بزوتنەوہ کۆمەلايەتەکان و حزبەکانياندا لەسەر مەسەلەى يەکلەکردنەوہى دەسەلاتى سياسى لەعيراقدا مەعناى ھەيەو قابيلى لیکدانەوہيە. يەعنى ئەوہى چەندیک بوار دەبيت خەلکى نمايشى ھىزى کۆمەلايەتى خويان بکەن؟، لەدياکردنى چارەنوسى خوياندا جيگاي دەستيان چەندە ديارە؟، ھەر پۇژى يەکەم دەتوانن بيانيرنەوہ بۆ مائەوہولەسەرەوہ کارازايەک بسەپينن بەسەرياندا؟، ئيمە وەك ح. ک. ع لەکویدا وەستاوين و چەندە دەستمان دەروا؟. وەلامى موسبەت بەم پرسيارانە ديارى دەکات کەئایندەيەكى باشتەر دەبيت بەنسيبى خەلکى عيراق و کوردستان يان نا!

تائەو جيگايەى بەئایندەى کوردستان دەگەرپیتەوہ، ئەگەر وەك ئىستا دەسەلات بەدەستى پارتى و يەکيتى يەوہ بيت، ھەرچەندە خويان دەلین ئەمريکا ھىچى پى نەوتووين و ھىچ شتىک رۆشن نيە لەلامان، کەمنيش پيم وايە راست دەکەن، ھىچيان لەگەل نەوتوون! بەلام ئەوہى کەلەلای کەس شاراوہ نيە ئەوہيە کەئەمان پۇژى سەدجار سویند بەيەکیارچەيى خاکی عيراق دەخۆن و وياي ترساندوون خەريکە لەدیفاع لەعيراقى بووندا قسەيەک بۇناسيوناليزمى عەرەب ناهيئەنەوہ! تازە لەم کۆبوونەوہيەى واشنتۆندا ھوشيار زيبارى نوینەرى پارتى باسى لەپيپرانى ئۆتۆنۆمى بۆ کوردەکان دەکرد! بۆيە وەك ووتم ئەگەر ئەمان بەم سياسەتە راگەيەندراوہ ۱۱ سالەيەيان چارەنوسى کوردستان ديارى بکەن، بەھەر شىوہيەک و ميکانيزمیک بيت، سەرئەنجام کوردستان دەبيتەوہ بەبەشیک لەعيراق، جا ھەر جەنايک لەعيراقدا دەسەلاتى مەرکەزى بەدەستەوہ بيت و ئەمانيش ھەر رادەيەک لەئيمتيازيان لەدەسەلاتدارەتى مەرکەزیدا ھەبيت، ھىچ لەمەسەلەى چارەسەرى کيشەى کورد ناگۆري و وەکو خۆى دەپيئەيتەوہ. بەلام بەو ھۆيەوہ ئىستا مەسەلەى کەيسى عيراق چووەتە سەنتەرى سياسەتى ئەمريکا و ناوہندى نيو دەولەتى بۆيە، خودبەخود مەسەلەى کوردستانيش لەم وەزەيەتە جيھانيەدا چووەتە حاشيەوہ، يان بووہتە دەرەجە چەند ھەم، تالەبانى و بەرزانيش چاوەرپين بزائن لەمەرکەز چى دەگوزەري و بەکوئ دەگات. ريگە بدەن لەم دەرەجەتەدا چەند قسەيەک لەسەر راگەياندەنەکانى جەلال تالەبانى لەدواى

گەرەنەوہى لەکۆبوونەوہکانى واشنتۆن بکەم. تالەبانى ووتى: خەلکى کوردستان بەو ھۆيەوہ کە ئەمريکا خەلکى کوردستانى لەھيرشەکانى پزيمى بەعس لەئازارى ۱۹۹۱دا پاراست، ھاوسۆزى يەکیان لەگەلیدا پەيدا کردو و بەرزگارکەرى خويانى دەزانن و ئوميديان پيئەتى!! سەير لەوہدایە تەنيا کەسک نيە لەکوردستاندا دروست پيچەوانەى ئەم قسەيە ئەسەلمينى، کەس نيە نەزانيت ئەم قسەيەنەک تەنيا خالى يە لەھەر جۆرە راستيەک، بەلکو دروست پيچەوانە کەيەتى! ئەگەر قازانچ و بەرزوہەندى دەسەلاتى

نەمپووی ناسیونالیزمی کورد ناچاران دەکات ئەم ئیدعایانە بکەن، ئەوا خەڵکی کوردستان نە ئەو بەرژەوهندیەیی هەیه و نە ئەو ناچارەییە. لە راستیدا خەڵکی کوردستان نە هەردەستە فەرمانڕەوای ئەمریکا بەدۆستی خویان نازانن، بەڵکو بەسەرچاوەی شەپروکوشتاروانەن کە کردنی هەرشوێنیکی دەزانن کە هیژەکانی ئەمریکا پووی تێ کردبێ! تەجروبی تالی ۱۲ سالی پابردووی ژیان لە نیو کوردستانیکی سەرگەردان و بینا و نیشاندان، کوشتنی هەزاران ژن بە دەلائیلی ناموسی، داسەپاندنی پاشەکشەیی ماددی و مەعەنوی بەسەر ژیانیدا، قەدەغەکردنی هاتنی خۆراک و دەرمان لەسایەیی سیاسەتی ئابلقەیی ئابوورییدا، هەموو ئەمانە سەرچاوە ئەصلیەکی بەسیاسەتی ئەمریکا دەزانن. خەڵکی کوردستان هیچ ئیعتامدیکیان بە ئەمریکا و سیاسەتەکانی نیو زۆر بەسەدەیی لە تەجروبی ۱۲ سالی پابردووی ژیانیدا نە هەڵیانەنجا وەکەسیک ناتوانیت پووی ئاوا پزیمیک لەلای خەڵکی عێراق و کوردستان بەناسانی سپی بکات!

ئەتەرناتیقی ئۆپۆزیسیونی بۆ ژوایی عێراقی: **حکومەتیکی دیموکراتی پەرلەمانی فیدرال!**

ئۆپۆزیسیونی بۆ ژوایی عێراقی پووی سەد جار ئەم شیعارە دەلینەو و بەلاش دەرخوازی خەڵکی دەدەن، نموونەییەکی هەموو دیلی حکومەتە وولاتانی ئەوروپای غەریبی دەدەن بە دەستەو، بەلام کەترین زەحمەتیا نەکیشاوێ بۆ ئەو خەڵکی مەلوم کەن کە ئەو جۆرە حکومەتە چۆن دروست دەبێت؟، کێ دروستی دەکات؟. ناخەر پەرلەمانتاریزم لە ئەوروپای غەریبیدا سووننەتی زیاتر لە ۱۰۰ سال جیکە و تووی هەیه، لیبرالیزم میژوویەکی بەهیزی لە هەلسۆپانی سیاسی لە وولاتانەدا هەیه و چەندین ئەحزابی سووننەتداری سیاسی و شەخسیاتی ناسراوی لەو مەملەکتانە هیناوێتە دەرەو، کە دەتوانن دەسەلاتی سیاسی سەرمایه داری لەسەر بناغەیی وەلامدانەو بەینا ئابووریەکانی ئەو نێزامە سەر لەنوێ بەرهم بەیننەو و بەوینەیی دەسەلاتیکی سەرمایه داری ئەم سەردەمە رابگیرن. چ پێداویستیەکی لەوانە کە باسەم کرد لە عێراقدا و وجدی هەیه، ئەگەر بە راستی باس لە حکومەتیکی پەرلەمانی مۆدیلی غەریبە؟! ئەو حوزبە بۆ ژواییانە کە لە عێراقدا هەن، یان ئەحزابی ناسیونالیستی عەشیرەتین، یان ئیسلامی سیاسین! خۆناکرێ جەنابی باقرحەکیم ئەگەر بۆینباغی بەست و چاکەت و پانتۆلی لەبەر کرد بێت، بەئۆلف پالەمە و شیراک و شۆردەر! ئەمە خەیاڵ، نە کە بەتەنیا لە عێراقدا، بەڵکو لە تەواوی وولاتای پوژەهلاتی ناوەراست و تەنانەت خوارووی پوژەهلاتی ئاسیاشدا. لەم وولاتانەدا وەکو پێشتر لە باسی عێراقدا باسەم کرد، ئاستیکی نزم لەگەشەیی پێشەسازی و تەکنۆلۆژی کە لە بەرهمەییانی سەرمایه داریدا بەرپوێ دەچیت، سەرمایه بۆکەلە کە بوون و دووبارە بەرهمەییانەوێ خۆی پێویستی بە کاری بێپرانەیی کریکاران و پراگرتنی لەخوارەوێ ئاستی ژیان کریکاران و خەلک هەیه، پێویستی بە هینانە خوارەوێ تەو قوعاتی خەلک هەیه، بۆ ئەمەش دەبێ کاری کریکاران هەزان بێت و کریکاران بێ دەنگ رابگیرن. ئەمەش پێویستی بەزیندان و ئیعدام و سەرکووتکردنی کریکاران هەیه. هەرکەسیک لە هەر قوماشیک بێت، هەر ئیدعایەکی لەخۆی هەبێت، نوینەرایەتی سەرمایه لەم وولاتانەدا بکات دەبێ دەست بە پەشتین دیکتاتۆریەتەو بەگرتن. دەنا خەلک دەپوختن!

شیعاری فیدرالیزم بەتووندی کۆنەپەرستانە و دژی ئینسانیە، ئەو شیعارە ئەگەر بچیتەسەر و شانسی بەدیھاتنی هەبێت، کە من بەدووری دەبینم، کۆمەلگا رادەکیشتی بۆ ناو گەورەترین گۆماوی خوین. ئەمە یەکیکە لەو سیناریۆ مەترسییدارانە کە پەرەنگە لەحالی شلبوونەوێ دەسەلاتی پزیمدا، ئەگەر خەلکی ووریا نەبن و ناوەرپۆکی ئەم شیعارە درک نەکەن و بەشکستی نەکیشتن، وەکو یوغسلافیای جارێ کۆمەلگا دەکەوێتە بەر مەترسی گەورەترین و خویناوی ترین جەنگی قەومیات. ئێو تەماشاکەن، ناسیونالیزمی کورد دەلی کورد بە زمان و کەلتور و موقەدەساتی قەومی خۆیەو بەرسمی بناسریت و بەم ناسنامەییەو لە عێراقدا بژین، عەرەب هەروا، تورکمان هەروا، ناسووری هەروا، ئەم هەموو موقەدەساتانە کە هەر یەکیکیان خۆی پێ دەرەجە یەکە، لە چوارچۆی سەنۆریکدا، هەموو پوژیک لەگە پەکیکی کەرکوک و هەولێر و موصل کورد و تورکمان و ناسووری خویناوی ترین جەنگ دەخولقینن. لە بەغداد و خانەقین و ئەو ناوچانە کورد و عەرەب پیکەوێن، هەلگیرساندنێ شەرەمە پوژە دەبێت. کافییە دووتیپی توپی پێی ئەم موقەدەساتانە وەک ئەم سالی جامی جیھانی کە خەریک بوو لە نیوان تورکمان و پارتیدا هەولێر لەخوین هەلکشێ، لە یاریە کدا بەیەک بگەن و لایەکیان بیدۆرین!

چ سیناریۆیەکی پێشبینی دەکری؟

من پێشتر ووتەم کە سیناریۆی داگیر کردنی عێراق سەختەو ئاسان نیو ئیحتیمالی پوودانی زەعیفە و کۆسپی گەورەیی لەپێشە. هاوکات ووتەم ئەمریکا لە سەریە کلاسی کردنەوێ کە یسی عێراق جیدیەو دەلی ئەگەر بەتەنیا خۆشم بە ئەمکارە دەکەم، دواتر

دۆسته كانمان بۆيان مه علوم ده بئیت كه كارێكى باشمان كردوو مه ترسی به كه گه وره مان له سه ره رژه وه ندی به كهانى ئەمريكا و غه رب لابر دووه!

سیناریۆیه كه پیشبینی ده كرى و ئیحتیماى زۆرى ههیه پروبدا و وادیاره ئەمريكا خهريكه تداروكى بۆ ده بینى، له سیناریۆى لابر دنى میلو سوو فچ ده چیت. لیدانى گورزیكى ههواى كه مه رشكین له مه ركه زى به هیزى پزیم بۆ ماوه یه كه دیاریكراو، پاشان راگه یاندنى ناگه به سیكى دیاریكراو ئینجا هینانه ناوه وى نه ته وه یه كگرتوو هه كان و وولاتانى عه ره بى و جامعه ی عه ره بى به وه ی كه صدام حسین و كۆمه لێك رموزى جه لادى پزیمی وه كه ئە مسالى عه لى حسن مه جید، ده بى له ده سه لات لاجن. ناله م كاته دا چ له ده ره وه بئیت، یان له كوردستان یان له ناوه وه، كه كه مه تیكى مۆقه ت را ده گه یه نن، ئەمريكا یه كه م ده ولت ده بئیت كه ئیعترا فى پیده كات و ده هو لى له ناو چوونى پزیم له CNN هوه ده كوتى. ئە وكات وه كه په روێز مه شه په ف چه كه كۆكۆزه كانیشى ئى قبول ده كات و ته نانه ت په نگه بۆ دامینه دانى جیهانى به م هه نگا وه بر دنه خواره وى به قورگی خه لكى عیرا قدا، له یه مین پۆژه كانه وه ئەمريكا را بگه یه نى كه ئابلقه ی ئابوورى له سه ر خه لكى عیراق به پویشتنى صدام هه لگرت. پاشان صدام حسین و دارو ده سه ته كه ی كه ئیستا CIA خهريكه مه له فى بۆ ئاماده ده كات، به وینه ی تاوانبارى جه نگ ده دن به دادا گای نیو ده ولته تى.

سیناریۆیه كه تر كه ئه ویش ئیحتیماى كه م نیه ئە وه یه، په نگه ئە م بانگه وازانه ی ئەمريكا بۆ سوپای عیراقى به تاییه تى له كاتى لیدانیدا، چه ند ئە وه ندی تریش گه وره تر ده بئته وه، بكاته ئە وه ی كه ئیعترا فى عه سه كرى له ناو خودى پیزه كانى سوپادا پروبدا و هیشتا ده سه لاتیش له به غدا به ده ست پزیمه وه ما بئته وه، ئەمريكا وه كه كه مه تیكى كاتى له عیرا قدا به په رسمى بناسى. ئەمريكا ئە م جوړه كارانه ی هه ر ئیستا ده ست پیکردوو، به په روى من گرتنى سه فاره تى عیراقى له به رلین راسته وخۆ به نه خشه ی CIA به په یوه چو، ئە و كارو به و چه جمه، له كاری جه ماعه تیكى بى ناو نیشانى وه كه بزوتنه وه ی دیموكراتى عیراقى نا چیت!، به ر له وه ی هه وانه كه ی له میدیای ئە لمانیا وه بلا و بئته وه CNN را یگه یاند.

ئیمه وخه لكى ده بى چی بکهین؟

ئهم نه خشه یه ی ئەمريكا كاتيك به قازانجى پراوپرى ئە وته واو ده بئیت، كه به په یوه بردنى نه خشه كه ی بۆ لیدان له عیراق و لابر دنى پزیمی به عس، هېچ بواریكى بۆ ها تته مه يدانى خه لكى توو په ی عیراق له پزیمی به عس تیدا نه بئیت. قازانجى ئۆپوزسیۆنى به كریگیروای ئەمريكا ش هه رله مه دایه. بۆیه ئە گه ر ئە ركیك بکه ویتته سه ر شانى ئە م موچه خورانه ی ئەمريكا هه ر ئە وه یه چ له ریگای فریو كاریه وه، چ له ریگای حوزرى چه كدارانه وه جله وى ها تته مه يدانى خه لك بکه ن! له راستیدا را ده ی شكاندنه وه ی ئە م هه لومه رجه به قازانجى خه لكى عیراق و كوردستان، به ته واوى به سترا وه ته وه به را ده ی ده خاله تى چالاكانه ی خه لك به ئاسۆى سه ره خۆو سیاسى خۆیا نه وه. هه ربۆیه سه ره كیترین ئە ركى ئیمه هینانه مه يدانى خه لكى عیراقه. ئەمريكا پرو خاندنى پزیمی به عس له ئیمه وخه لكى عیراقه وه تازە فیر بووه. ئیمه وخه لكى عیراق و كوردستان ده یان سه له پیریاری پرو خاندنى ئە م پزیمه درنده وه هاره مان له دادا گای ئینسانى وشۆرشگێرانه ی خۆماندا ده میكه داوه و كارمان بۆ كردوو له فرسه ت ده گه رین. ئە وكاته ی ئەمريكا بۆ جله و كرده وه ی شاره كانى كوردستان و ناوه راست و خوارووى عیراق له سالى ۱۹۹۱ دا، ده ستى پزیمی بۆ وه حشیانه ترین هیرش ئاوه لا كرد كه ده یان هه زار كه س تیایدا بوونه قوربانى، ئیمه له دژى پزیم ده جه نگی ویه كه هه نگا و له شیعارى پرو خاندنى پزیم نه ها تینه خواره وه. بۆیه ئە م پزیمه ده بى پروا و گوڤرى بۆ هه میشه وون بئیت. جا هه ركه سه یك ده یرو خینى. ئیمه تیده كو شین له سه ر ویرانه ی ئە م پزیمه كۆماریكى سو سیالیستى دا بمه زینین. له كه مترین فرسه ت له شل بوونه وه ی ده سه لاتى سه ركوتگه رانه ی پزیم به سه ر سه رى خه لكه وه سوود وه رده گرین بۆ دامه زراندنى شو راكانى خه لك وه ك ئۆرگانى ده سه لاتداره تى له جیگای كارو ژیا نى خه لك. خه لكى عیراق شاهه نى ژیا نى ئازادویه كسان و خۆشگوزه رانه، خه لكى عیراق زۆر ده میكه له ژیر ئە م پزیمه هارود پرندە پۆلیسه دا گیانى وورد ده بئیت، بۆیه به توندی عاشقى ئازادیه وه ئە گه ر كۆمۆنیسته كان له مه يداندا بن به پزى سهدان هه زار كه سی پێیا نه وه په یوه ست ده بن و كۆمه لگا به توندی به ره و چه پ ده چه رخی.

ئهمريكا به هوشیاری به یوه ده یه وى خواستى ملیۆنى خه لكى عیراق و كوردستان بۆ پرو خاندنى پزیمی به عس بكاته خۆراكى راگه یاندنى فریو كاریه و به رگی پزگار كهرى خه لكى عیراق له به ر بكات. ئە گه ر ئە م راگه یاندنانه ی ئەمريكا كه بیگومان موچه خۆره كانیشى له عیرا قدا، دروست وه كه كاتى داسه پاندنى ئابلقه ی ئابوورى به سه ر سه رى خه لكى عیرا قدا هه له له یان لیده دا، ده بنه زو پناژه نى، بچیته سه ر، ده وری جدی ده بئیت له را گرتنى خه لكیدا بۆ ده ور نه گێران له م هه لومه رجه چاره نووس سازه دا. ئیمه را یده گه یه نین:

- 1- پزیمی به عس ده بئ بپوخی، پووخاندنی ئەم حکومەتە بە قازانجی خەلکی عێراق، گومان لەوەدانیه ئەگەر بە دەستی خەلک بپوخی، یان جیگای بەرجەستەیان لە پووخاندنیدا هەبێت، سیناریۆی دواتر هەرچی زیاتر کۆمەک بە لەمەیداندا مانەوی خەلکی بۆ دیاریکردنی چارەنووسی سبەینیان دەکات. بۆیە پووخاندنی پزیمی بە عس تەنانت لەلایەن خودی ئەمریکا شەو بە بێت مەحکوم نیە.
- 2- هەرچۆرە پوو بە پوو کردنە وەهیهکی جیگای کاروژیانی خەلک، بنەمانا بووری و مەدەنیەکانی کۆمەلگای عێراق لە گەل جەنگ و کوشتاردا بە توندی مەحکومە.
- 3- ئیمە تەواوی توانامان دەخەینە گەپۆ بە شکست کێشانی تەواوی هەولەکانی ئەمریکا بۆ قەوارە دان بە تەحالیفیکی شیمالی ترو بەرنامە و پەیمانە فریوکارانەکانیان مەحکوم بە تیکشکان و پرسیوایی دەکەین.
- 4- ئیمە لەکەمترین شەبوونەوی دەسەلاتی سەرکوتگەرانی پزیم بە سەر ژیانی خەلکەو ئیستیفادە دەکەین و بە فەوری شوراکانی کریکاران و زەحمەتکێشانی خەلکی عێراق وەک ئۆرگانی بالای بە پێوە بردنی وولات کەتیایدا فراوانترین ئازادی بۆ دەخەلتی خەلک لە بە پێوە بردنی کۆمەلگادا فەراهم دەبێت دادەمەزرین، کۆنگرە سەراسەری شوراکان بالاترین ئۆرگانی دەسەلاتداری تە دەبێت لە وولاتدا.
- 5- لەیەکەمین فرسەتداو لە هاسەنگیەکی هیزی دیاریکراوی هیزی ئیمەدا، پێداویستیە عمەلیەکانی ساز کردنی پیراندۆمیکی ئازاد لە کوردستاندا بە مەبەستی دیاریکردنی چارەنووسی سیاسی کوردستان بە دەستی دانیشتوانەکی فەراهم دەکەین.
- 6- ئەلتەرناتیفی ئیمە بۆ هەر ئەمرۆی جینشینی پزیمی بە عس دامەزراندنی جەمهوری سۆسیالیستی و بە پێوە بردنی بەرنامە ی راگەییەندراوی دنیا یەکی باشتەر.

هەلۆیستمان بەرامبەر حکومەتی مۆقەت!

سەر بەخۆ لەوی کە جیگا و پێگای ئیمە و بزوتنەوی شۆرشیگەرانی خەلکی عێراق بۆ پوو خاندنی پزیمی بە عس، لەم هەلومەرجەدا چەندێک بە هیز دەبێت. لەکاتی پیکهینانی حکومەتیکی کاتییدا هەلۆیستی ئیمە بەرامبەر ئەو حکومەتە لە سەر بناغە ی هەلۆیستی ئەو حکومەتە دەبێت بەرامبەر بە ئەو پەری ئازادی سیاسی و مافە مەدەنیەکانی خەلکی عێراق. لە هەموو حالەتیکدا ئەو حکومەتە دەسەلاتیکی گوزەر دەبێت. سەر ئەنجام یان بەرە ی راست بۆخۆی دەبات و دەورە یەکی نوێ لە دەسەلاتداری سەرکوتی سەرما یە لە عێراقدا دەست پێدەکاتەو، یان چەپ و کۆمۆنیزم بۆخۆی دەبات و کۆتایی بە هەموو جۆرە چەوسانە و یەکی دیت و دنیا یەکی ئازاد و یە کسان و خوشگوزەرانی شایستە ی ئینسانی بە نسبیی خەلک دەبێت. ئەمە کەوتۆتە سەر هاسەنگی هیزی سیاسی و کۆمەلایەتی و دەخەلتی چالاکانە لە نیو شەری ئەلتەرناتیفەکاندا. رادە ی عومری ئەو هەلومەرجە کەتیایدا هیشتا دەسەلات بە تەواوی یەک لانی بۆتە وەو یوار بۆ دەخەلتی خەلکی هەیه، بە ستر او تەو بە رادە ی دەخەلتی ئیمە و بوونمان لە نیو حەلە بە ی شەری دەسەلاتدا.